

**Socialnämnds handläggning av ärenden angående vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).
Socialnämnden i Tyresö kommun**

Bakgrund

Den 20 juni 2006 kom AA, född 1987, till Maria Ungdom i Stockholm där det bedömdes att hon var påverkad av amfetamin och kokain. Ordföranden i Socialnämnden i Tyresö kommun beslutade kl. 23.30 samma dag att omedelbart omhänderta AA med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Samtidigt beslutades att AA skulle placeras vid Lundens ungdomshem, som är ett sådant särskilt ungdomshem som avses i 12 § LVU. AA avvek emellertid från Maria Ungdom och polishandräckning enligt 43 § LVU begärdes. Beslutet om omedelbart omhändertagande verkställdes den 23 juni 2006 och AA fördes till ungdomshemmet.

Beslutet om omedelbart omhändertagande underställdes den 28 juni 2006 Länsrätten i Stockholms län, som i beslut den 29 juni 2006 konstaterade att beslutet skulle ha underställts länsrätten senast den 27 juni 2006 och att det omedelbara omhändertagandet därmed hade upphört.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 16 augusti 2006, framförde BB och CC klagomål mot Socialnämnden i Tyresö kommun angående handläggningen av ärendet rörande vård av AA enligt LVU. Klagomålen rörde i huvudsak att beslutet om omedelbart omhändertagande hade underställts för sent vilket fick till följd att vården för AA avbröts samt att nämnden därefter förhållit sig alltför passiv och att AA inte fått adekvat hjälp.

Utredning

Inledningsvis inhämtades bl.a. journalanteckningar rörande AA från socialförvaltningen i Tyresö kommun samt Länsrättens i Stockholms län beslut den 29 juni 2006 i mål nr 13999-06 E och den 30 juni 2006 i mål nr 14139-06 E. Därefter remitterades anmälan till Socialnämnden i Tyresö kommun för utredning och yttrande över vad som anförts i anmälan. Nämnden antog som sitt yttrande en

skrivelse undertecknad av förvaltningschefen DD och avdelningschefen EE. I yttrandet anfördes följande.

Handläggning av ärendet under perioden 060621 och fortfarande

Natten till 060621 beslutade ordföranden i socialnämnden, Tyresö, att omedelbart omhänderta AA jml § 6 LVU. Samma dag inleddes utredning jml 1 kap. 1 § SoL. Detta efter att AA 060620 inkommit till Maria Ungdom, påverkad av amfetamin och kokain, men senare avvikit från akutmottagningen.

Plats ordnades för AA på Lundens ungdomshem jml § 12 LVU, dit hon kom 060623.

060629 beslutade länsrätten att ej fastställa socialnämndens underställan.

Det visade sig att underställan, på grund av ett administrativt misstag, inkommit en dag för sent. Socialnämnden gjorde ett nytt omedelbart omhändertagande 060629, vilket underställdes länsrätten 060630. I sitt beslut samma dag upphävde länsrätten åter igen det underställda beslutet, denna gång med motiveringen att inga nya omständigheter framkommit. AA blev utskriven från Lundens ungdomshem och plats ordnades på Katarina HVB som en frivillig placering.

Under perioden efter att AA kommit tillbaka till Stockholmstrakten har ett flertal kontakter tagits för att slutföra utredningen: med AA själv och hennes föräldrar, genom besök och telefonsamtal. Med frivården, övervakare, andra inblandade kommuner, LSS-handläggare, Maria Ungdom, Försörjningsstöd i Tyresö samt länsstyrelsen.

Fokus i utredningen har varit att bedöma AA:s vårdbehov och om detta kan tillgodoses på frivillig väg eller ej. Här blir det särskilt viktigt att bedöma hur AA:s drogmissbruk ser ut i förhållande till hennes handikapp.

AA har efter utskrivningen från Lunden till viss del medverkat i utredningen och i övrigt har grunder för ett nytt tvångsngripande hittills saknats. Det enda klart dokumenterade missbruket är genom ett urinprov som AA lämnade 060817 på Mini-Maria i Tyresö, vilket var positivt på amfetamin. Fakta är också att AA blev dömd i Sollentuna tingsrätt 060925 för narkotikabrott, samt att hon anhölls av Södertörnspolisens 061003, dels misstänkt för narkotikabrott, häleri och olovlig körning, dels för att ha misskött sin frivårdskontakt.

I föräldrarnas JO-anmälan nämns fyra punkter under rubriken "På vilket sätt anser Ni att myndigheten har agerat felaktigt".

Utöver vad som framförts ovan vill vi komplettera med följande svar punktvis:

1. Socialnämnden tar på sig ansvaret för att den första underställan till länsrätten ej kom in i tid. Länsrätten avslog sedan en ny underställan, då man menade att inga nya omständigheter framkommit. Som en följd av detta har vi inte fått något svar från länsrätten om vad den ansåg om grunderna för underställan, nämligen AA:s vårdbehov med stöd av LVU.
2. Ett omedelbart LVU-omhändertagande kan behövas för att akut hindra en ungdom att utsätta sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas. Om vården inleds på ett § 12-hem, vilket skedde i AA:s fall, finns det möjlighet att hålla kvar den unge för att få en bedömning och fortsätta en utredning. När länsrätten upphävde underställan, lämnade AA Lunden och återvände till Stockholm. Socialjouren mötte henne och en dygnetruntpacering var ordnad på Katarina HVB genom Tyresö kommun. AA avbröt placeringen efter tre dagar. Hon medverkade till viss del i den fortsatta utredningen fram till mitten av augusti, och som beskrivits ovan fanns inte grunder för ett nytt tvångsngripande.
3. Vår utredning påbörjades inte efter länsrättens upphävande, utan i samband med omhändertagandet 060621. En utredning ska visserligen genomföras skyndsamt, men i AA:s fall har det dröjt, då hon hållit sig undan från mitten av augusti och fortfarande. Utredningen blir dock klar inom fyra månader.

4. Tyresö kommun har en pågående utredning, där en bedömning av AA:s vårdbehov kommer att göras. Vi har inhämtat uppgifter, dels om AA:s sociala situation, missbruk och kriminalitet, dels om hennes handikapp. Ett beslut kommer att fattas om eventuella insatser, deras art och omfattning.

CC yttrade sig över remissvaret.

I en förnyad remiss begärde JO kompletterande upplysningar från socialförvaltningen avseende vem som hade ansvaret för att det aktuella beslutet underställdes länsrätten samt vad som i remissvaret avsågs med ett ”administrativt misstag”. I ett kompletterande remissvar anförde avdelningschefen EE följande (*bilagorna har här utelämnats; JO:s anm.*).

Den person som hade det formella ansvaret för att beslutet underställdes till länsrätten var enhetschef FF. Ansvarig handläggare av ärendet var GG, socialsekreterare och HH, socialsekreterare.

Förklaringen till det ”administrativa misstaget” är att handläggarna på grund av ouppmärksamhet misstog beslutsdatum, då det fanns två datum på den socialjournsrapport som inkom den 21 juni 2006. Ordförandebeslutet fattades 23.30 den 20 juni 2006, men socialjournsrapporten upprättades den 21 juni 2006, se bilaga 1. Likaså fattades beslut om handräckningsbegäran den 21 juni 2006, se bilaga 2. Detta var anledningen till att underställelsen till länsrätten kom en dag för sent.

BB och CC bereddes tillfälle att yttra sig över de kompletterande upplysningarna.

I ett beslut den 26 april 2007 anförde *JO André* följande.

Rättslig reglering

Bedömning

JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och andra som står under JO:s tillsyn följer lagar och andra författningar i sin verksamhet. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem, dvs. om myndigheterna har handlat korrekt i formellt hänseende. JO brukar däremot inte uttala sig om de bedömningar som myndigheterna gör i ett enskilt ärende. Vad som har kommit fram i ärendet ger mig inte skäl att frågå denna princip.

Underlåtenhet att underställa ett beslut om ett omedelbart omhändertagande

Det har från rättssäkerhetssynpunkt ansetts erforderligt att ett beslut om ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU även prövas av domstol. I 7 § första stycket LVU anges att ett beslut om omhändertagande skall underställas länsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades.

Nämnden skall efter omhändertagandet fortsätta utredningen rörande barnet för att skapa klarhet i frågan om vårdbehovet och om erforderliga åtgärder kan komma till stånd på frivillig grund. Detta bör dock inte föranleda något dröjsmål med insändandet av handlingarna till länsrätten. Grunden för omhändertagandet skall

vara utredd redan före omhändertagandebeslutet. Det är inte avsett att nämnden under tidsfristen skall bedöma om det finns skäl för ett underställande eller om omhändertagandet skall upphävas. Själva beslutet kan således i allmänhet ges in till länsrätten samma dag som beslutet fattas eller påföljande dag. Som motivering till den i lagen angivna tidsfristen anfördes i förarbetena till lagstiftningen bl.a. att det kan vara nödvändigt att vid beslutet foga även annan utredning som finns tillgänglig hos nämnden. Vid helger kan det vara svårt att få tag på sådan utredning. Också den försening av postbefordran som mellankommande helgdagar kan innebära måste beaktas (prop. 1979/80:1 s. 591).

Ordföranden i socialnämnden beslutade den 20 juni 2006 att omedelbart omhänderta AA med stöd av 6 § LVU. Det dröjde till den 28 juni 2006 innan beslutet underställdes länsrätten. Det omedelbara omhändertagandet hade då upphört eftersom beslutet inte hade kommit in till länsrätten senast den 27 juni 2006. AA var därefter således intagen på Lundens ungdomshem fram till dess att nämnden fattade ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande den 29 juni 2006 utan att det fanns någon rättslig grund för placeringen. Detta är allvarligt.

Av remissvaret och de kompletterande upplysningarna framgår att anledningen till att beslutet underställdes för sent var att handläggarna tog fel på beslutsdatum. Även om detta självfallet är oacceptabelt framstår det inträffade som ett enstaka misstag och jag finner därför inte skäl att vidta någon ytterligare åtgärd i denna del.

Beslut om ett nytt omedelbart omhändertagande

Sedan nämnden, genom länsrättens beslut den 29 juni 2006, uppmärksammats på att det omedelbara omhändertagandet hade upphört fattade nämndens ordförande samma dag ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Detta beslut underställdes länsrätten den 30 juni 2006. Länsrätten upphävde det underställda beslutet samma dag eftersom det inte hade framkommit några nya omständigheter som motiverat beslutet. Socialtjänsten anordnade därefter boende åt AA vid HVB-hemmet Katarina där hon stannade till den 3 juli 2006.

När ett omedelbart omhändertagande har upphört i enlighet med bestämmelsen i 7 § tredje stycket LVU, dvs. på grund av att beslutet inte har underställts länsrätten inom tidsfristen, har socialnämnden i och för sig möjlighet att fatta ett nytt beslut om omhändertagande. Detta förutsätter emellertid att det har kommit fram nya omständigheter som kan läggas till grund för bedömningen. Det räcker således inte med att de tidigare vårdmotiverande förhållandena alltjämt står kvar. I så fall hade den stipulerade tidsfristen i 7 § första stycket LVU saknat betydelse.

Handläggningen i denna del kan ifrågasättas i formellt hänseende. Jag vill peka på den möjlighet som nämnden hade att omgående ge in en ansökan om vård enligt LVU till länsrätten och i samband därmed, enligt 6 § tredje stycket LVU, göra en framställning om att AA skulle omedelbart omhändertas. Ett sådant handlingssätt hade svarat bättre mot lagstiftarens intentioner att ett av socialnämnden fattat beslut

om omedelbart omhändertagande till följd av sin provisoriska karaktär endast skall kunna gälla under begränsad tid.

Jag vill i sammanhanget påpeka att jag inte har tagit ställning till hur länsrätten lämpligen skulle förfara i den här uppkomna situationen.

Övrigt

Vad som har framkommit om nämndens handläggning av ärendet efter det att det omedelbara omhändertagandet upphörde, och fram till dess anmälan gjordes, ger inte anledning till något uttalande från min sida.